

1.

16

Ditso tsa Betsoana le mekgoa ea bone

1/3

Metshameko: Bana ba Betsoana ba na le metshameko e le mentsi thata e ba e tshamekang bosigo le motshegare. Bosigo ga ba dule mo matlung ha ba ise ba tshoaro e ke boroko. Ba tshameka hu hu mme! Phokoje mme. Ke gore, ba bangoe ba tsamaea ba ea go itshuba mo lehihing. 'Me jaanong gotoe ke bo phokoje. Jaanong ba bangoe ba dire lesakanyana ka mbu 'me ba tsene mo teng: 'Me gotoe ke dinku. Gape ba bangoe ba ee go tsamaea kgakalanyana le ba ba mo sakeng, 'me bone gotoe ke dikoanyana di a tshameka. Gape go na le ba bangoe ba ba itshubileng ka ba moragò ga ditlhare 'me bone gotoe ke dintsa. 'Me jaanong ge, ba eleng diphokoje ba tle ba kukunela dikoanyana mo lehihing 'me ba e leng dikoanyana ba sie ba goe ba re: Hu - hu - mme! Phokoje me o re tlhasetse mme: Jaanong ba eleng dinku ba tsoe mo sakeng ba tabogele koa dikoanyaneng ba lela jaaka dinku ba re: Hou - hou - mme! Dintsa mme. 'Me e re ha bophokoje ba santse ba leleka dikoanyana 'me bo mmatsone ba di thusetsa, dintsa di tle di taboga di re: hou - hou - hou! 'me jaanong bo phokoje ba sie ba tshaba ba e leng dintsa. Motshameko o ke oa bana ba ba botlana hela ba sa kopana le ba bagolo. Gape o mongoe ke moskele. One o tshamikioa ke ba batonna le ba banyenyane. 'Me eo motonna a dule hatshe a name maoto, 'me ba ba botlana ba tle ka ha morago ga goe ba harane.

2. Jaanong ba opele ba ntse ba rita ba ea koa pele ba ntse ba re: Moskele - moskele kele kele, au jele au jele jele jele. Jaanong ba ba botlana ba re 'mê kea a otsela 'me oa ntlhe eo o koa morago a robale. Gape ba dire moskele ba ntse ba ea pele ba tsikinyegela ntlha tsotlhe, gape eo mongoe eo o latelang eo o robetseng a re: 'mê ke a otsela, 'me mmagoe a re: robala ngoanaka. 'Me ba dire jalo jalo go hitlhela ba robala botlhe. Jaanong 'ma bone eo o koa pele a eme a tle go ba tsosa a ba tshoare ka ditsebe a ba bogetse jaaka ha mosadi a logetsa bana ka mahura 'me a ba tsose gape ba tshameke gape. Pina e e ratoang ke banyana ke:

Serinye. Ha ba e opela ba re:

Serinye - serinye - serinye, serinye, serinye;

Ausi irile maloba ke re a re tsamae,

Oa gana oa re tla ahou mmogo,

Sa'molaea sa mo kanega.

E ngoe ea ea re:

Thubenyana, a ja bogobenyana,

A bo kgotlha ka lushuana,

A ipukunya molongoana.

Ditshoantsho: Ditshoantsho tsa banyana ke go bopa bana le batho ka letsopa, 'me ba aga matlo ka mbu o o dubiloeng ka metse. 'Me ba tshameka mantlonyane le go itshubalana.

Motshameko oa basetsanyana ke go tloia ntimo le go tshameka khuparele le go hepisana. Ntimo ke kgole e telele, 'me e tehoaroa ke batho ba le babedi 'me dintlheng, 'me ba e betse ba ntse ba e

3. dikulosetsa koa tlhase le koa godimo, 'me ba bangoe ba e tlole, ha e betsa ha hatshe. 'Me eo o tlaa tloiang ga mashome a mabedi a sa kgope kgole, o tlaa be a tlhotse, empa ha kgole e kgopa maoto a gagoe a sa ise a hetse mashome a mabedi, o ba a tlhotsoe, 'me o tlaa tshameka ha ba ba bangoe ba hedile, le ba ba neng ba betsa kgole ba tlodile. Khuparele ke go sega ditsela tse di lesome mo lentsoeng, 'me mo go ea ntlha go beoe maje a a lekanang palo ea batho ba ba tshamekang (ha ba le bane eo mongoe le eo mongoe o baea ja gagoe mo tseleng ea ntlha) 'me ba tshimolole go dira khuparele. Jaanong mo go ea bohelo go beiloe sengoe se se ntle gore eo o tla hitlhang pele a tle a se tsee. Jaanong oa ntlha a tee thokolo 'me a a e hetlhele ka ha morago ga mokotla gore ba bangoe ba seka ba maona. 'Me ha a sena a e hetlha a huparele matsogo, 'me a botse ba bangoe a re: o tlhoile lehe o rata lehe? 'Me ha a sena a ba botsa botlhe, a phuthulole matsogo. Mo o ileng a rata je thokolo e mo go jone, o tsamaisa kgomo (lentsoe) ea gagoe. 'Me ba dire jalo jalo go hitlhela ba hitlha mo tseleng ea bohela. 'Me ea kgomo ea gagoe e hitlhang pele o tsaee se se beiloeng hao. Go hepisana ke motshameko oa basetsana ba le bantsi 'me setlhophu se sengoe se nne ntlha e le ngoe le se sengoe hela jalo. 'Me go tsoe motho koa go se sengoe a tle go hepisa ba bangoe Jaanong go tsoe motho a mo leleke. Ha a mo tsoere, o mo isa tshankaneng oa ga bone. Jalo jalo, 'me ba ba tlaa tsoaroang ba

4/isioa.....

MMM

4. Iaioa tshankaneng botlhe, ba tlhotosoe. Basimane le bone ba tle ba tshameke khuparele le go hepisana jaaka basetsanyana. Empa motshameko oa bone ke go kheba bokhudube kgotsa bokgoatshe. One ke motshameko o o tshamekioang ke basimane bale babedi. Ba epa bokhudube, 'me ba bo bee ha pele ga bone 'me ba bo khebe ka dikheba tsa mebutloa ea makhu kgotsa maoka. 'Me eo mongoe o rata gore nne le dikgomo tse di ntsi go heta ea mongoe, 'me eo e leng sekhibi, a nne le tse di ntsi, jaanong ba tshimolole go hesa. Ha ba hesa ke ha eo mongoe le eo mongoe a baea makhudube a le mabedi ha pele ga gagoe, 'me eo o loang le ena a kolope a eo mongoe ka kheba, 'me eo le ena a di kolope. Ha mung oa dikgomo (bokhudube) a ka tlhaba makhudube ao ka kheba, o thibile. 'Me ha a a hosa, 'me eo o khebang kgotsa eo o eang o tsaea kgomo eeo, 'me eo o iloeng a hese ea bobedi gape. Ba khebe jalo jalo go hitlholela eo mongoe a tsaeloa dikgomo tsotlhe. Go bogotoe o jale, 'me eo o tlhotseng gotoe o jesitse. Makau le mangarebe ba bina hela ha ba tshameka. Ga bana motshameko ha go bina setapa sa mangole le go bina motata-selo hela 'me eo o boatla a ba tlhotosoe, 'me eo o matlametlo a tumisioe gongoe a tlhabele nku e tona. Empa ga ba duelloe. Banna le basadi le bone ba ntse ba bina setapa sa mangole leha go ka toe sa kgatlheng: Batlhaping ba re: A baroetsana ba se tshameke bosigo ha ngoedi e ise e tlhotosoe.
5. Ke gore ha ngoedi e sa le ntsha. Setapa sa ga Pharatlhatlha se bidioa: Senkga stukgu snakedi. Motshameko o bonyoe koa Bakgothung koa Maamusa ka loaho ja dikgomo. Seharantlhatlha ke motshameko oa makau le baroetsana. Leha go ntse jalo motshameko e e entseng jaaka khuparele, ntimo, le e mengoe ke ea banyana. 'Me e e ntseng jaaka megobelo, setapa le go kgiba, gotoe ke sona kōnkōnō. 'Me e tshamekoa ke mongoe le mongoe hela.